

cu o lucrare de sinteză spirituală: „Istorie și cultură teologică” (2008, Iași, Casa Editorială *Demiurg plus*). La zece ani de la obținerea doctoratului, ne propune o suită de portrete ale oamenilor de seamă care i-au îmbogățit viața profesională și spirituală, de la prestigioase fețe bisericești („Înaltpreasfințitul Părinte Arhiepiscop Calinic” al Argeșului și Muscelului; un număr pe 2020 din Revista de Cultură „Argeș” îi dedică meritate pagini, la 75 de ani), la slujitorii amvonului și ai catedrei universitare: pr. prof. univ. dr. Dumitru Radu („unul dintre teologii de referință ai ortodoxiei românești”), pr. prof. univ. dr. Ion Popescu (șeful Catedrei de teologie, cu două doctorate: în teologie și filozofie), părintele (imposibil de abreviat; eventual, p.) prof. univ. dr. Dănuț Manu, titularul cursului de istoria religiilor, „un prieten devotat și un adversar redutabil și abil”; i-a condus lucrarea de licență cu tema „Nemurirea sufletului, în religiile lumii”). Dintre laici, sunt portretizați acad. Gheorghe Vlăduțescu, profesorul de istoria bisericii universale, cu un episod insolit din biografia sa (reprezentase autoritatea de stat în 1990, pentru a negocia cu minierii, de la care ajunsesse la el un decalog; a reținut prima dintre cerințele lor: să se ridice o bisericuță de lemn la fiecare intrare în mină, „pentru că noi știm când intrăm, dar nu și când ori dacă ieșim”), prof. univ. dr. Ștefan Găitănaru (lingvistul Teologiei piteștene, cel care „a salvat câte o bibliotecă întreagă de la risipirea cărților în alte spații particulare”), acad. Sabina Ispas, de la Institutul de Etnologie și Folclor „Constantin Brăiloiu” al Academiei Române (referent al tezei de doctorat și prețuitor a ceea ce găsisese acolo: variante din colindul Răstignirii lui Iisus, legendele Maicii Domnului, motivul „cearta florilor” și altele), prof. univ. dr. Ion Popescu-Sireteanu (cercetător de marcă al istoriei limbii române, dar și autor de „pagini memorabile, de o frumusețe și o sensibilitate rare, în zilele noastre”) etc. Se adaugă medaliaoanele dedicate profesorului de istorie Nicolae Trăznea, celui de chitară Gheorghe Piele, poetului-țăran Ion Ene-Fripea, monahiei Mina (Jenica Ene), preotului Constantin Gălușcă și prezbiterii Eleonora Gălușcă, profesoarei de română Cristina Ciobotaru (de la care au învățat toți elevii, în anii de liceu, să recite cu intonație; azi nici măcar lectura textelor literare nu se face în chip logic – a se vedea prestația profesorilor de la *Teșcoala* TVR-ului) ș.a.

Pare de necrezut ca în mai puțin de 120 de pagini (format A 5) să poată încăpea atâta lume. Harul este al autoarei (ca și Olguța Caia, din Târgu-Neamțului, o altă pricepută povestitoare, este cîmotie din familia lui Ion Creangă). Sfatul nostru este să dea egală însemnătate lucrărilor profesionale și celor literare.

Ioan Dănilă

Adrian Jicu, *Baricada de hârtie. Cronici, recenzii și alte anacronisme*, Casa Cărții de Știință, Cluj-Napoca, 2020, 308 p.

Cartea *Baricada de hârtie. Cronici, recenzii și alte anacronisme* pe care a publicat-o criticul Adrian Jicu la Casa Cărții de Știință, Cluj-Napoca, în anul 2020, reunește recenzii, cronici și profiluri literare apărute în cea mai mare parte în revista *Ateneu* în intervalul 2015-2019.

La întrebarea ce rost au astfel de cărți, pe care autorul însuși o lansează, răspunsul său este că o astfel de carte poate fi o baricadă împotriva uitării. Cronica literară, la care se adaugă recenzia și alte „anacronisme” critice, semnând și judecând cărți și autori ai momentului, cad pradă actualității și, inevitabil, uitării. Cronicarul literar își asumă sarcina deloc ușoară de a arunca o privire de-o pagină asupra unei cărți citite, oferind onest o părere, uneori chiar un verdict. În paginile revistei, privirea critică apare sub forma unor cadre de lectură care argumentează rostul cărții, motivul pentru care ar merita citită. Ieșită din revistă și așezată într-o carte, cronica își schimbă rostul. În carte ai, de asemenea, posibilitatea să guști impresii de lectură la cald ale cronicarului, dar ai și ocazia să scrutezi tabloul preocupărilor sale, așa cum însuși și l-a desenat, prin punerea împreună a textelor.

Purcedem a descrie tabloul pe care cronicarul Adrian Jicu și l-a construit în această carte. În prima parte, autorul a așezat secțiunea de profiluri literare în care oferă pagini despre autori contemporani precum Gabriela Adameșteanu, Emil Brumaru, Petru Cimpoieșu, Ovidiu Genaru, Ion Tudor Iovian și Angela Marinescu. Aceste portrete literare, desenate sigur și asumat, lasă scriitorii să vorbească, făcând întotdeauna vizibil tonul specific al fiecăruia în peisajul mai larg literaturii contemporane. Iată o exemplificare:

Același Cimpoieșu se singularizează în peisajul prozei actuale prin atitudine. Lipsindu-i vigoarea epică a unui Breban sau Radu Aldulescu, puterea fabulatorie a unui Dan Perșa sau Nicolae Strâmbeanu, narcisismul cărtărescian, capacitatea restitutiv-recuperatorie din romanele Doinei Ruști sau „realismul” psihologic al Gabrielei Adameșteanu, el „simte enorm și vede montruos”, dându-ne câteva romane parodic distopice, care caută, cu un umor subțire, să ne vindece de noi înșine (p. 36)

Partea a doua a cărții credem că este alcătuită din două secțiuni, *Dintre sute de... prozatori și Poezie, poezie...*, și cuprinde cronici literare la volume de proză și poezie nou apărute. În general, atenția criticului se îndreaptă către cărțile unor autori consacrați, dar există și excepții. Într-o ordine alfabetică a numelor autorilor sunt redate cronicile la *Fontana di Trevi*, de Gabriela Adameșteanu, *Zilele noastre mărunte*, de Cezar Amariei, *Măștile exilului*, de Constantin Arcu, *Învoiala*, de George Bălăiță, *Trei săptămâni în Anzi*, de Marius Chivu, *Capătul drumului*, de Liliana Corobca, *Xanax*, de Liviu Iancu, *Pelinul negru și Cartea Reghinei*, de Ioana Nicolaie, *Dincolo*, de Dan Perșa, *O formă de viață necunoscută*, de Andreea Răsuceanu, *Apocalipsis*, de Adrian G. Romila, *Manuscrisul fanariot și Măța Vinerii*, de Doina Ruști, *Fetiș*, de Horea Sibișteanu, *Permafrost*, de Eugen Uricaru, *Transparența*, de Radu Vancu și *Copiii războiului*, de Varujan Vosganian. Pentru secțiunea de poezie, sunt alese cronicile la volumele *Când nu mai e aer* și *Gerul dintre ei*, de Radu Andriescu, *Industria liniștirii adulților*, de Anastasia Gavrilovici, *Oarecum anacronic*, de Dan Petrușcă, *Puțin sub linie*, de Robert Șerban, și *Psalmi*, de Radu Vancu.

Ceea ce se desprinde din această secțiune mai bine decât am putut observa citindu-l pe Adrian Jicu în revistă este tehnica propriei lecturi de literatură. Cronicarul se aproprie de opera fiecărui scriitor în primul rând cu deschiderea cititorului pregătit să citească, adică să vadă, să simtă, să trăiască. Abia apoi deznoadă strategii, intuiește tertipuri și emite judecăți. Dar primul criteriu pare să fie întotdeauna fascinația lecturii. Acest lucru cred că face din critica lui Adrian Jicu o scriitură cinstită, transparentă. Din cronicile sale răsuflă cartea, criticul nu ucide cu metalimbajul vâna

textului, nu face decât să o arate sau, uneori, să o incizeze discret. Iată o parte din comentariul unui text din volumul *Când nu mai e aer*, de Radu Andriescu:

O mamă „care trăiește disjunct”, prinsă într-un malaxor de unde nu se poate sustrage. Povestea acestei mame e spusă de o gură străină, într-un discurs aliena(nt), care te pune pe gânduri. O mamă care pe vremuri publica în revista „Corolar” a Liceului „Negruzzi”, dar care acum a trecut de la Spoken Poetry la „brokerajul de hogeaguri”. O mamă cu „nervul idealist rupt”, o mamă „chircită între două relații”, o mamă care a renunțat să mai plângă. O mamă pentru care viața și-a pierdut orice urmă de idilism sau de idealism, rezumându-se la familie și serviciu, într-un desen în tușe groase care zgârie retina (pp. 169-170).

Aceeași critică bazată pe fascinația lecturii se remarcă și în ultima parte a volumului, dar așezată pe alte coordonate. Este vorba despre cronicile și recenziile la cărți de critică, eseu și traduceri. Putem împărți cărțile recenzate în cărți dedicate operei unui singur autor: *Mihai Eminescu, românul absolut*, de Lucian Boia, *Dosarul Bacovia (III)*, de Constantin Călin, *Ulysses, 732. Romanul romanului*, de Mircea Mihăieș, *Caragiale după Caragiale*, de Angelo Mitchievici, *Caragiale. Scrisoarea pierdută*, de Bogdan-Alexandru Stănescu, cărți despre literatură și ideologie, *Dicționar de locuri bucureștene*, de Corina Ciocârlie și Andreea Răsuceanu, *Un secol al memoriei*, de Doris Mironescu, *Sexualitate și societate*, de Andrei Oieșteanu, *Carte de identități*, de Florina Pârjol, *Bucureștiul literar*, de Andreea Răsuceanu, *Elegie pentru uman*, de Radu Vancu și cărți cu un asumat conținut eseistic, *Cărțile din ziar (III)*, de Constantin Călin, *Pesaj după isterie și Un om care (se) scrie*, de Mircea Cărtărescu, *Anti-Damblale*, de Radu Cosașu, *Roata plăcerilor*, de Valeriu Gherghel, *Plăceri vinovate și datorii împlinite*, de Dan C. Mihăilescu, *Acasă pe drum*, de Elena Stancu și Cosmin Bumbuț. La toate acestea se adaugă și secțiunea de cronică a traducerilor din persană a scrierilor lui Forugh Farrokhzād, Sādegh Hedāyat, Omar Khayyām, semnate de Gheorghe Iorga.

Această parte a volumului trădează interesele științifice ale universitarului Adrian Jicu. Aici, critica de întâmpinare apare ca o opțiune a omului de litere angajat în evaluarea noilor direcții ale criticii literare și ale studiilor culturale în general, din perspectiva cercetării filologice. Remarcăm interesul cercetătorului Adrian Jicu pentru studiul literaturii în cadrul larg al contextelor de viață și cultură. Literatura pare să nu fie decât un semn al lumii noastre, transfigurată deseori transparent.

Promovând un discurs a cărui caracteristică principală este sinceritatea lecturii, universitarul Adrian Jicu, prin acest volum, trădează aspirația de a releva prin critica sa o concepție integratoare de filozofie a creației, urmărind legătura consubstanțială dintre literatură și cultură.

Petronela Savin²

² Universitatea „Vasile Alecsandri” din Bacău.